

vinden. De samenleving als geheel was arm aan goederen maar degenen die iets zwart wilden kopen, hadden geen gebrek aan papiergeld.<sup>1</sup>

★

Een geldzuivering was door de Londense regering niet voorbereid; zij had op monetair gebied enkele besluiten genomen die meer van goede wil getuigden dan van inzicht in de wetten van de economie. Zij had namelijk nieuw zilvergeld en nieuwe munt- en bankbiljetten laten vervaardigen en het Militair Gezag had de taak gekregen, die nieuwe betaalmiddelen in circulatie te brengen; dat laatste deden ook de Geallieerde militairen die elk over f 76 aan die betaalmiddelen beschikten. Naast 'slecht' geld (de door de bezetter ingevoerde zinken munten en de 'oude' munt- en bankbiljetten) kwam dus 'goed' geld in omloop – terstond manifesteerde zich de al in de zestiende eeuw in Engeland geconstateerde regel, de z.g. Wet van Gresham: '*Bad money drives out the good*'. Wie de nieuwe munt- en bankbiljetten dan wel de nieuwe zilveren munten in handen kreeg, hield ze vast; de munten werden ook wel tegen een flinke toeslag verkocht aan opkopers die ze naar België smokkelden waar ze werden omgesmolten, of aan zilversmeden die er sieraden mee maakten. Aan nieuwe munten brachten het Militair Gezag en de Geallieerde militairen tot een waarde van f 2 mln in omloop (ze waren tot een waarde van bijna f 200 mln aangemaakt) en aan nieuwe munt- en bankbiljetten tot een waarde van f 88 mln (deze waren tot een waarde van meer dan f 500 mln vervaardigd).

Merkwaardig was overigens dat zich in tamelijk wat steden in het zuiden een tekort aan 'oude' bankbiljetten maar vooral ook aan 'oude'

<sup>1</sup> Naast de zwarte markt ontstond in het bevrijde Zuiden ook een 'grijze' van aanzienlijke omvang. Daarmee werden de aankopen bedoeld van levensmiddelen bij de boeren, waartoe, gegeven de lage rantsoenen, velen overgingen. 'Slechts 60% van de melk kwam binnen', aldus het eindverslag van het Militair Gezag (*Overzicht MG*, p. 409) – 40% werd dus niet afgeleverd aan de zuivelfabrieken maar rechtstreeks aan consumenten verkocht. Daarbij werden evenwel in het algemeen slechts matige prijzen bedongen. Het Militair Gezag nam derhalve geen maatregelen tegen die 'grijze markt'. De *Shaef-Mission* was het daarmee eens; de *Mission* had geconstateerd dat de voedselvoorziening in het bevrijde Zuiden bepaald beter geregeld was dan in België en Frankrijk waar zich tijdens de bezetting een zeer omvangrijke zwarte markt had ontwikkeld die na de bevrijding vrijwel ongewijzigd in stand bleef.